

jazykový koutek

CO JE VLASTNĚ ČESKY?

Úroveň České radiologie číslo od čísla stoupá. Roste kvalita odborných textů, obrazové dokumentace a celkového zpracování časopisu. Recenze knih se stávají vodítkem pro doplnění knihovny odbornou literaturou. Mě ale nejvíc potěšil jazykový koutek – jak názory, tak radami. Třetí číslo České radiologie jsem si četl před (a musím přiznat i během) zasedání Komise pro obhajobu dizertační práce, která byla svolaná v rámci Akreditační komise pro biofyziku. Název obhajované práce byl Experiment s kavitacemi při použití kontrastních látek. Naše zkušební komise je spíše komisí pamětníků, já „chodím pro pivo“, jelikož jsem v komisi nejmladší. V rámci veřejné i neveřejné diskuze o kvalitách prezentace a výsledcích vlastní práce padala i kritika na úroveň aspirantových znalostí českého jazyka. Pan předseda, který patří mezi velmi známé biofyziky a seniory našeho zdravotnictví, je známý cizelér a milovník naší mateřštiny. No a já se pochlubil třetím číslem české radiologie a jazykovým koutkem. Chudák doktorand! Přestal být ve středu zájmu. Stál tam smutný, samojediný a opuštěný, zatímco členové komise zahájili Filipiku proti označení přístroje „Magnetická rezonance“. Magnetická rezonance není přece přístroj a ani metoda, ale fyzikální jev. V jejich očích jsem se postupně stával barbarem patřícímu ke kmeni radiologů. K mému ulehčení ale chlebíčky přece jen navodily smířlivější klima a postupně všichni uznali, že se s tím již nedá nic dělat, jelikož se to tak vžilo. Přátelské peskování ale pokračovalo dalšími tématy včetně kritiky termínu „Enhancement“. Nutno říct, že já s názorem profesora Seidla nesouhlasím, nicméně bych se nechtěl pouštět do diskuzí, aby nenastala reminiscence na historii – Věšín kontra Chocholáč. Pro toho, kdo nezná, doporučuji nastudovat stará čísla České radiologie a přečíst si, jak ostré debaty vedli naši učitelé. Kolegové argumentovali, že správné by bylo použít výraz sycení či jiný český ekvivalent.

Je třeba si uvědomit, že naše popisy neděláme pro radiology. Jak doufám, čtou je naši kolegové klinici, často praktičtí lékaři, ale je nutné myslet i nato, že takovýto nález může být čten i laikem nebo právníkem. Pro všechny výše uvedené musí být text srozumitelný (pokud tvrdíme, že výsledkem naší práce není snímek, ale popis), jasný a pochopitelný. Bez zkratek, překlepů ale i odborných termínů, které používá pouze „klub těch, co spolu kamarádí“. Nedodržení vede k nedorozumění a nepochopení a důsledky pro pacienta mohou být vážné. Vážné ale mohou být i pro náš obor. Vždyť, kdo by četl nepochopitelný, komplikovaný, nesrozumitelný popis plný zkratk. Každý popis je vlastně kazuistické sdělení a malé literární dílo. V nadsázce lze říct, že by měl čtenáře zaujmout, a to nejen odborným obsahem, ale i jazykem a kompozicí. Jsou popisy, které si každý z nás rád přečte a jiné, kdy si již v půlce říkáme, že se autor pomátl, a nakonec uvidíme vlastní podpis.

Totéž platí ještě ve větší míře pro odborný článek. I takovýto článek je literární dílo. Jistě, pokud chybí odborná fakta, není důvod, proč článek psát. Autor (alespoň na malém českém rybníku) by ale měl vycházet z toho, že čtenář problematice nerozumí, nebo ji rozumí méně než autor. Naučit se napsat dobrý článek vyžaduje cvik. A ten lze získat pouze psaním. No a my píšeme, píšeme denně celé řady kratších či delších odborných článků. Snažme se proto, aby tato naše každodenní kazuistická sdělení byla srozumitelná, jasná a pochopitelná. Snažme se, aby se na ně náš čtenář (= ošetřující lékař) těšil a aby si je s radostí četl. A ne aby musel pátrat, co tím autor myslel. Hledejme společný slovník s kliniky a možná budeme překvapeni, jak v některých případech stejný termín či frázi chápou rozdílně.

*prof. MUDr. Vlastimil Válek, CSc., MBA
Radiologická klinika LF MU a FN, Brno*